

Viborg Kommune
Prinsens Allé 5
8800 Viborg
Att: Natur & Vand

Teknik & Miljø
Natur og Vand

Prinsens Alle 5
8800 Viborg

jkoc@viborg.dk

Tilladelse og dispensation til etablering af vandingssted i Søndermølle Å

Viborg Kommune meddeler hermed lovliggørende tilladelse efter vandløbslovens § 17 til etablering af vandingssted ved Søndermølle Å, beliggende matr.nr. 12a, Overlund By, Asmild. Se kortbilag for placering af vandingsstedet.

Viborg Kommune meddeler samtidig dispensation fra § 3 i naturbeskyttelsesloven, idet etablering af vandingsstedet er et indgreb af mindre karakter. Indgrebet bidrager samlet positivt til området da afgræsning af engarealet sikres.

Tilladelsen meddeles på følgende vilkår:

1. Vandingsstedet skal etableres som beskrevet i ansøgning af 15. maj 2023.
2. Det skal sikres, at der ikke føres materiale fra vandløbets brinker til vandløbet under etableringen eller ved brug af vandingsstedet.
3. Vandingsstedet må ikke ændre vandløbets profil.
4. Vandingsstedet skal være forsvarligt hegnet, så dyr ikke kan gå ud i vandløbet eller træde brinken ned.
5. Vandingsstedet skal etableres med en fast forkant parallelt med vandløbsbrinken.
6. Der må ikke anvendes arsen behandlet eller trykimprægneret træ i forbindelse med etableringen af vandingsstedet.

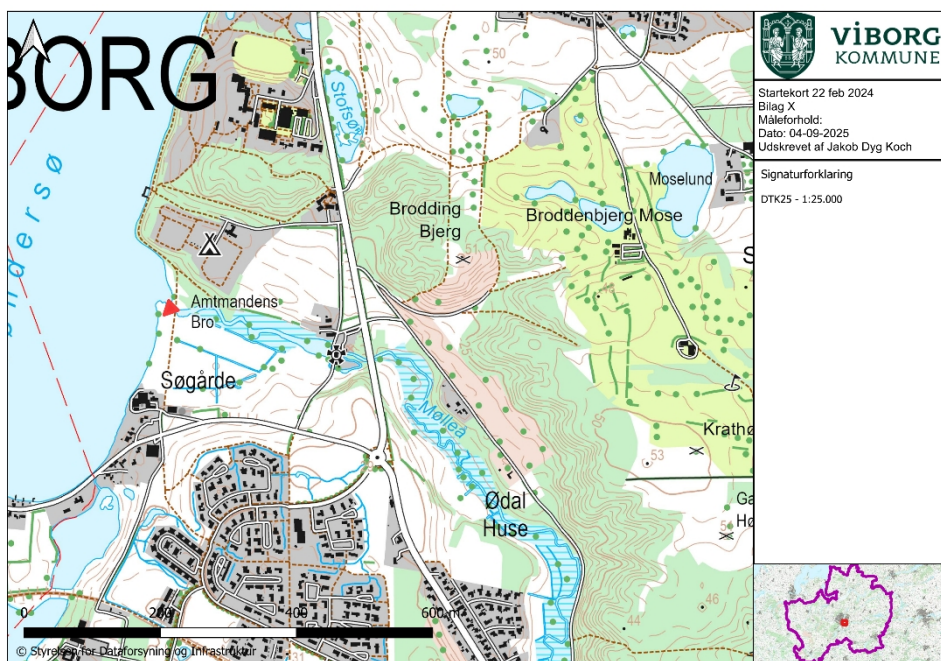
Dato: 17-09-2025

Sagsnr.: 23/13871
Sagsbehandler: vpjkoc

Direkte tlf.: 87 87 55 77
Direkte e-mail: jkoc@viborg.dk

Side 1 af 11

Ejer af matr.nr 12a, Overlund By, Asmild har den 17. maj 2023 søgt om lovliggørende tilladelse til at etablere et vandingssted i Søndermølle Å.

Figur 1: Placering af vandingsstedet denne afgørelse omhandler er ved den røde markering på kortet.

Lovgrundlag

Alle former for ændring af vandløbs skikkelse, herunder vandløbets forløb, bredde, bundkote og skråningsanlæg, kræver en tilladelse efter vandløbsloven. Ligeledes kræver enhver form for tilstandsændring i beskyttet natur en dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Tilladelsen er givet efter:

- Vandløbslovens § 17 (LBK nr. 1217 af 25. november 2019)
- Kapitel 2 i Bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering m.v. (BEK nr. 834 af 27/06/2016)
- Naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2 (LBK nr. 927 af 28. juni 2024), idet der dispenseres fra § 3 i samme lov.

Habilitet

Viborg Kommune har forholdt sig til myndighedshabilitet i denne sag, da der er tale om en ansøgning fra én faggruppe i kommunen til en anden.

Team Vandprojekter har søgt om tilladelse til projektet og det er Team Natur- og vandløbsbeskyttelse, der er myndighed i spørgsmålet om tilladelse efter § 17 i vandløbsloven. Der er imidlertid ikke personoverlap mellem de to teams, og den faglige kompetence til at træffe afgørelser på området er samlet i Team Natur- og vandløbsbeskyttelse, som også træffer afgørelse i eksterne ansøgninger.

Team Natur- og vandløbsbeskyttelse vurderer, at det ansøgte ligger inden for, hvad der normalt vil blive givet tilladelse til ifølge vandløbsloven, naturbeskyttelsesloven, samt klagenævnsspraksis, og det vurderes derfor, at det ikke er hverken fagligt meningsgivende eller formelt nødvendigt, at lade sagen behandle i en anden del af

kommunen eller at indhente en udtalelse fra en anden myndighed eller et privat organ om sagens løsning.

Dispensation efter Naturbeskyttelsesloven

Vandløbet og det tilstødende engareal er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 om generelt beskyttede naturtyper, hvorefter tilstanden ikke må ændres. Efter lovens § 65, stk. 3¹ kan kommunerne, i særlige tilfælde, såsom naturforbedringer eller væsentlige samfundsmæssige interesser, dispensere for forbuddet i § 3.

Jævnfør vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3 skal der ved vurderingen af om en foranstaltning kræver dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3, lægges vægt på foranstaltningens karakter og især på den virkning, den har for området. Det vil sige om foranstaltningen indebærer ændringer af området og dermed af naturtilstanden.

Vandingsstedet udgør ca. 30 m². Der opsættes ved vandingsstedet en fast forkant ved vandløbsbredden og udlægges sand/grus bag denne forkant for at reducere optråd i engen.

Der er i afgørelsen lagt vægt på at sikring af adgangen til vand bidrager til sikring af pleje af engarealet. Etablering af et fast vandingssted med givne vilkår sikrer minimal påvirkning af vandløbet, herunder sikring mod erosionsskader på vandløbsbrinken samt minimering af sedimenttilførsel til vandløbet.

Afgræsning af engen medvirker til en mere artsrig vegetation og bidrager samlet positivt til naturværdien for området.

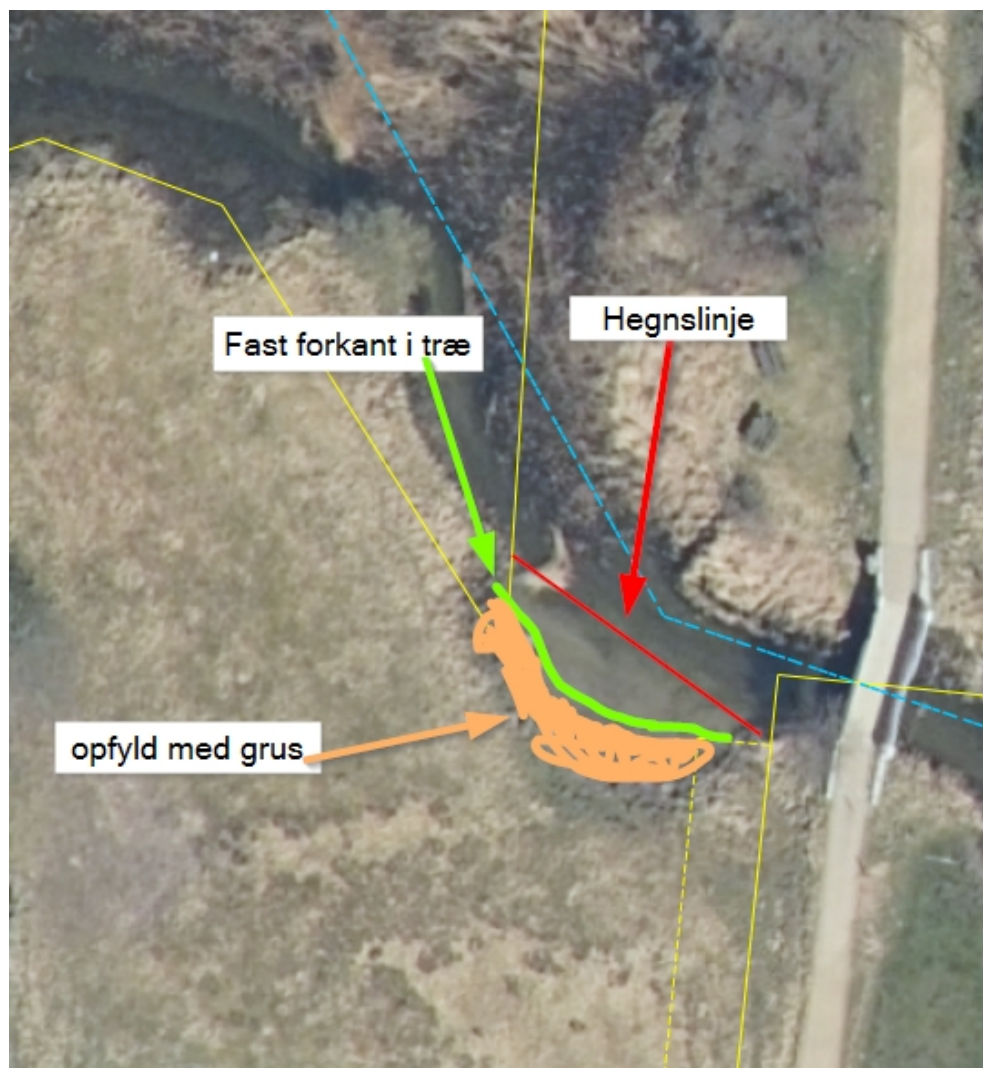
Det er på den baggrund kommunens vurdering at der kan meddeles dispensation fra naturbeskyttelseslovens §3 til etablering af vandingsstedet, da indgrebet er af mindre karakter. Indgrebet bidrager samlet positivt til området da afgræsning af engarealet sikres.

Med anlæggelse af vandingsstedet som anført i ansøgningsmaterialet, har Viborg Kommune vurderet, at vandingsstedet ikke vil have nogen negativ effekt på vandkvaliteten i Søndermølle Å. Det er ligeledes vurderet, at vandføringsevnen ikke vil blive påvirket.

Ansøgningsmateriale

Ansøger beskriver at det ønskes at etablere et vandingssted, med fast forkant og opfyld af grus bag forkanten. Det ønskes at etablere et drikkested med fast forkant, hvor græssende dyr ikke kan gå ud i vandløbet. Det vil forventeligt have en påvirkning på det beskyttede vandløb og overgangen til den beskyttede eng, som går ned til vandløbet.

¹ LBG nr. 927 af 28.06.2024

Figur 2: Skitse fra ansøgningsmaterialet.

Besigtigelse

Viborg Kommune foretog den 4. september 2025 besigtigelse ved Søndermølle Å ved det ansøgte projektområde. Ved besigtigelsen kunne det konstateres at åen har bevæget sig et stykke ind i engen, og heget står relativt langt fra den nye brink. Erosionen vurderes at være forårsaget af dyrenes optråd langs brinkerne, hvilket har medført, at brinkerne er begyndt at skride. Dette har medført en ændret vandløbsprofil og tab af engareal. Brinkvegetation foran det nuværende vandingssted var domineret af kulturgræsser, almindelig rapgræs, almindelig rajgræs, men også gåsepotentil, lav ranunkel, lysesiv, høj sødgræs.

Figur 3: Foto fra besigtigelsen hvor det nuværende vandingsted fremgår. Der skal etableres en fast forkant på dette, og hegnet indrykkes således sedimenttransporten til vandløbet reduceres.

Offentliggørelse og høring

Det vurderes at projektet ikke har væsentlig indflydelse på vandløbets afstrømningsmæssige eller miljømæssige forhold. På baggrund af dette, har Viborg Kommune besluttet at anvende forenklet procedure, jf. § 17 i bekendtgørelse nr. 834 af 27. juni 2016 om vandløbsregulering og – restaurering m.v.

Søndermølle Å er målsat til god økologisk tilstand i vandområdeplanerne 2021-2027. Den nuværende tilstand af vandløbet kan ses i genbesøget til vandområdeplanen for 2021-2027. Herunder er angivet den aktuelle tilstand for området i Søndermølle Å. Der er ikke angivet indsatser i vandområdeplan for den tredje planperiode.

Det er kommunens vurdering at det ansøgte med givne vilkår ikke vil påvirke vandløbets mulighed for at opnå målopfyldelse.

Tabel 1: Tilstanden for Søndermølle Å (DK vandområde ID 08787c).

<u>Samlet økologisk tilstand/potentiale:</u>	<u>Ringe økologisk tilstand</u>
<u>Bemærkning til samlet økologisk tilstand/potentiale:</u>	<u>Miljøkvalitetskravet er overskredet for et eller flere nationalt specifikke miljøfarlige forurenende stoffer</u>
<u>Kemisk tilstand:</u>	<u>God kemisk tilstand</u>
<u>Økologisk tilstand/potentiale, planter (makrofyter):</u>	<u>Ringe økologisk tilstand</u>
<u>Økologisk tilstand/potentiale, smådyr (bentiske invertebrater):</u>	<u>God økologisk tilstand</u>
<u>Økologisk tilstand eller potentiale, alger (fytobenthos):</u>	<u>Høj økologisk tilstand</u>
<u>Økologisk tilstand/potentiale, fisk:</u>	<u>Ringe økologisk tilstand</u>
<u>Økologisk tilstand/potentiale, nationalt specifikke stoffer:</u>	<u>Ikke-god økologisk tilstand</u>

Forhold til anden lovgivning

Okkerlov

Vandløbet er beliggende inden for okkerklasseområder 1. Det betyder at der er stor risiko for udvaskning af okker til nedstrøms liggende vandløbsstrækninger. Da der ikke foretages dræning eller udgrøftning, vurderes dette ikke relevant for afgørelsen.

Natura 2000

Det nærmeste Natura 2000 område ligger ca. 2,6 km øst for området denne afgørelse omhandler. Der er tale om Natura 2000-område nr. 30 (Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simsted og Nørre Ådal samt Skravad Bæk). Det har en lang række arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Skema over udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 30 fremgår af bilag 2.

Heraf af arter kan blandt flere nævnes stor vandsalamander, odder, grøn kølleguldsmed og flodlampret. Af naturtyper kan blandt flere nævnes kransnålalge-sø, næringsrig sø og brunvandet sø. De nærmeste habitatnaturtyper er kildevæld, hængesæk og rigkær. Disse ligger alle mere end 2,6 km væk fra vandløbsstrækningen denne afgørelse omhandler. Det er på baggrund af afstanden og projektets karakter Viborg kommunes vurdering at opførelse af et vandingsssted med givne vilkår ikke påvirker nogle habitatnaturtyper.

Viborg Kommune vurderer, at det ansøgte, hverken i sig selv eller sammen med andre projekter eller planer vil påvirke hverken arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget for dette Natura 2000-område eller for andre.

Bilag IV arter

Bilag IV i habitatdirektivet indeholder en liste over udvalgte dyre- og plantearter, som medlemslandene er forpligtet til generelt at beskytte, både indenfor og udenfor Natura 2000-områderne. Disse arter betegnes i det følgende som bilag IV-arter. I forhold til bilag IV-arter skal det sikres, at det ansøgte projekt ikke forsætligt forstyrrer bilag IV-arter i deres naturlige udbredelsesområde eller beskadiger eller ødelægger arternes yngle- og rasteområde i arternes naturlige udbredelsesområde. Det er ikke tilladt at gennemføre projekter, der kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for disse arter. Forudsætningen for dette er, at den økologiske funktionalitet af et yngle- eller rasteområde for bilag IV arter opretholdes på mindst samme niveau som hidtil.

Der er ca. 830 meter nedstrøms placeringen for vandingssstedet denne afgørelse omhandler registreret forekomst af bæver.

Bæver er et nataktivt pattedyr der er tilpasset livet i vand. Bævere lever af planter, især bark, friske skud, blade og vandplanter. Bæver laver et bo som bygges af grene og mudder eller graves i en søbred med undervandsindgang for at beskytte mod rovdyr. Hvis vandstanden er lav, bygger bæveren dæmninger for at hæve vandstanden.

Det er kommunens vurdering at bæver ikke vil påvirkes af etablering af vandingssstedet da dette hverken ændrer på afvanding, vandkvalitet eller vandplanter i vandløbet.

Der er ca. 950 meter fra vandløbsstrækningen denne afgørelse omhandler registreret odder. Odder kan findes i alle former for ferskvand, brakvand og saltvand, blot der er tilstrækkelig føde, lav forstyrrelsesgrad og gode hvilesteder. Den lever i små og store søer og vandløb, kanaler, kunstige søer og moser samt i kystzonen langs fjorde, nor, vige og lignende beskyttede kyststrækninger.

Oddere har meget store territorier, og derfor er dens bestandstæthed altid lav. Størrelsen af en odders territorium kan være mellem 3-5 km til mere end 40 km vandløb, søer og kyststrækninger. Størrelsen afhænger af tilgængeligheden af føde og andre ressourcer. Langs produktive kyststrækninger er territorierne mindst. Odder kan tilbagelægge mere end 10 km vandløb over en nat, og de fouragerer langs kysten langt fra udløb af vandløb. Det er kommunens vurdering at etablering af vandigstedet ikke vil påvirke odder i nogen af dens livstadier da anlægget efter konstruktion ikke påvirker vandflowet i vandløbet.

Flere arter af flagermus yngler- og raster ved skove, særligt ældre træer, og der fourageres ofte ved læhegn, småskove, haver og by. Der er forventeligt flagermus i området. Der vil i forbindelse med arbejdets udførsel ikke fældes træer og arbejdet udføres i dagtimerne. Som følge af arbejdets tidspunkt for udførsel og der ikke fældes træer er det kommunens vurdering at flagermus ikke vil påvirkes af vandingsteden.

Grøn kølleguldsmed er sjælden i Danmark, men den forekommer i flere af de større jyske vandløbssystemer, hvilket omfatter Karup Å, Gudenå, Skjern Å, Simested Å, Skals Å og Storå. Den yngler i halvstore til store vandløb, på strækninger med rent og iltrigt vand og passende bundforhold. Nymferne af grøn kølleguldsmed er flerårige og lever mere eller mindre nedgravet i vandløbsbunden i områder med stenet og sandet bund. Arten holder typisk til på egnede biotoper i selve vandløbet, men kan også findes i afskærne å-slyngninger og oversvømmede arealer. Det er kommunens vurdering at vandløbet ikke udgør et egnet levested for grøn kølleguldsmed.

Det er kommunens vurdering at øvrige arter på habitatdirektivets bilag IV ikke vil påvirkes af tilladelsen, da de forventeligt ikke vil træffes i området eller arbejdet eller deres levevis ikke påvirkes af arbejdet.

Offentliggørelse

Afgørelsen offentliggøres på kommunernes hjemmeside Høringer og afgørelser - Viborg Kommune dags dato. Der er fire ugers klagefrist på afgørelsen, jf. klagevejledningen i bilag 1.

Hvis der er spørgsmål, er du velkommen til at kontakte mig på tlf. nr. 8787 5577 eller mail jkoc@viborg.dk.

Med venlig hilsen

Jakob Dyg Koch
Agrobiolog

Kopi til:

- SGAV, mail@sgav.dk
- Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
- Danmarks Naturfredningsforening – lokal, dnviborg-sager@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening – national, natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening – lokal, viborg@dof.dk
- Dansk Botanisk forening Jylland, dbf.oestjylland@gmail.com
- Dansk Entomologisk Forening, entomologiskforening@gmail.com
- Dansk forening for rosport, dffr@roning.dk

- Dansk kano- og kajakforbund, miljo@kano-kajak.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund lokal, himmerland@sportsfiskerforbundet.dk
- Danske Vandløb, dv@danskevandloeb.dk
- Friluftsrådet LimfjordSyd, Viborg@friluftsradet.dk
- Kystdirektoratet, kdi@kyst.dk
- Viborg Museum, oldtid@viborg.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen, nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Viborg Sportsfiskerforening, Jørgen Buch, formand@vsf.dk

Bilag

1. Klagevejledning
2. Udpegningsgrundlag for habitat område nr. 30

Bilag 1 - Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet og klagefristen er 4 uger fra afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsesdatoen.

Afgørelsen efter vandløbsloven kan påklages af:

1. Den, afgørelsen er rettet til
2. Enhver, der må have en individuel, væsentlig interesse i afgørelsen
3. En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker (jf. vandløbslovens §84).

Offentlige myndigheder, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger med væsentlig interesse i afgørelsen er også klageberettigede efter naturbeskyttelsesloven.

Såfremt der bliver klaget over afgørelsen, må den ikke udnyttes medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet opretholder afgørelsen. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan dog i særlige tilfælde ophæve denne opsættende virkning.

Klager kan indsendes via klageportalen: [Nævnenes Hus](#). Her kan du også læse mere om klagenævnets sagsbehandling. Klageportalen kan også findes på [borger.dk](#) og [virk.dk](#), hvor du kan logge på med MitID.

Klagen sendes via klageportalen til Viborg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i klageportalen.

Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen. Hvis du på grund af særlige forhold ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til kommunen, som

har truffet afgørelse i sagen. Kommunen videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som afgør, om anmodningen kan imødekommes.

Gebyr

Det koster et gebyr at klage over afgørelsen. Gebyrets størrelse er pr. 1. februar 2017 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer.

Klagegebyret opkræves af Nævnenes Hus. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved giroindbetaling. Gebyr skal indbetales inden for en fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for at efterkomme afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis:

- der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førstestansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- klager trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Spørgsmål om betaling og tilbagebetaling af gebyr afgøres af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Hvis du vil indbringe afgørelsen efter naturbeskyttelsesloven for domstolene, skal det ske inden 6 måneder, fra du har modtaget dette brev.

Bilag 2 – Udpegningsgrundlag for habitat område nr. 30

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 30		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb med vandplanter (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Enekrat (5130)	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Nedbrudt højmose (7120)	Hængesæk (7140)
	Tørvelavning (7150)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på mor med kristtorn (9120)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Blank seglmos	Gul stenbræk
	Grøn køleguldsmed	Stor kærguldsmed
	Kildevældsvindelssnegl	Bæklampret
	Flodlampret	Stavsild
	Stor vandsalamander	Odder
	Spættet sæl	Damflagermus